

היום נלמד בעזרת ה':

הוריות דף יד

(בעמוד הקודם)

מתני ליה רבי לרנן שמעון בריה: רבי לימד את רבי שמעון בנו, משנה במסכת בכורות, וכינה את רבי מאיר בשם 'אחרים'.

המשנה מדברת שם על 'מעשר בהמה' - צריך להפריש עשירית מכל הבהמות הנולדים בכל שנה. מכניסים את הבהמות לדיר ומוציאים אותם אחת אחת, כל עשירית צובעים אותה בצבע אדום, ומקריבים אותה בכית המקדש.

אם טעה וקרא לתשיעית 'עשירי', ולבהמה העשירית קרא 'תשיעי', ולבהמה האחת עשרה קרא 'עשירי'. כולן קדושות. אמנם לגבי התשיעית הוא ממתין עד שיפול בה מום ואוכל אותה. את העשירית הוא מקריב כקרנן מעשר בהמה. ואת האחת עשרה הוא מקריב כקרנן שלמים.

נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה מה הדין אם לקח את הבהמה האחת עשרה והמיר אותה בבהמה אחרת. לדעת רבי מאיר לבהמה האחרת יש דין 'תמורה'. לדעת רבי יהודה אין לה דין 'תמורה', כי היא עצמה נחשבת לתמורה של הבהמה שהיא באמת מעשר בהמה, והדין הוא שאין תמורה עושה תמורה. אמר לו רבי מאיר - האחת עשרה אינה תמורה, כי אם היא היתה תמורה לא היו מקריבים אותה כשלמים, שהרי הדין הוא 'תמורת מעשר' אינה קריבה.

רבי אמר לבנו את תשובת רבי מאיר בלשון 'אחרים', 'אחרים אומרים אילו היה שם לא היה קרב'.

אמר לו בנו - מי הם הרבנים הללו שאת מימי תורתם אנו שותים ואת שמותם אנו לא מזכירים? אמר לו רבי - בני אדם שבקשו לעקור את כבודך וכבוד בית אביך. כמובא בסוף העמוד הקודם, שרבי מאיר רצה להעביר את הנשיאות מרשב"ג שהיה אביו של רבי, לרבי נתן.

אמר ליה "גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אנדה": זהו פסוק בקהלת. והיינו שכבר נגמר הענין. אמר לו רבי - בפסוק בתהילים כתוב "האויב תמו, חרבות לנצח" כלומר האויב מת אבל החרבות נשארות לנצח! ולכן לא נזכיר את שמו של רבי מאיר. אמר לו בנו - כל זה דוקא כשהועילו מעשיו של האויב, אבל הם לא הצליחו להעביר את הנשיאות, ולכן אין לזכור להם את מעשיהם.

הדר אתני ליה: הסכים רבי לדבריו, וחזר ושנה לבנו 'אמרו משום רבי מאיר אילו היה תמורה לא היה קרב.

אמר על כך רבא - אפילו רבי שהוא ענוותן לא הסכים לומר במפורש 'אמר רבי מאיר', אלא רק 'אמרו משום רבי מאיר'.

*

אמר רבי יוחנן - פליגו בה רבן שמעון בן גמליאל ורבנן: מי עדיף, האם 'סיני' = חכם הבקיא בתורה בעל פה כנתינתה מהרב סיני, או 'עוקר הרים' = חריף ומפולפל אפילו שהמשניות והברייתות לא מסודרות לו כל כך. [זו היתה המחלוקת בין רשב"ג לרבי מאיר ורבי נתן. רשב"ג היה עוקר הרים והוא סבר שהוא עדיף, והם סברו שבקיא עדיף.

[באר שבע]

רב יוסף היה 'סיני' ורבה היה 'עוקר הרים'. שלחו שאלה לארץ ישראל - איזה מהם עדיף למנות לראש הישיבה? שלחו להם תשובה 'סיני' עדיף. כי כולם צריכים ל'מרי חטיא' = למוכר חיטים. (כי מקמח עושים את כל המאכלים, וכך הבקיאיות במקורות עדיפה כי עליה בונים את כל הפלפולים). ואפילו הכי לא הסכים רב יוסף לקבל על עצמו את התפקיד. אלא רבה התמנה לראש ישיבה במשך 22 שנה ואחר כך התמנה רב יוסף. ובכל השנים שרבה שימש כראש ישיבה, רב יוסף לא הסכים להתנהג ב'שררה', ולכן לא הזמין לבית שלו מקיז דם, אלא הלך בעצמו לביתו של המקיז.

אביי ורבא ורבי זירא ורבה בר מתנה: ארבעתם ישבו, והם רצו למנות את אחד מהם שהוא יהיה הראש של החבורה. והם לא ידעו במי לבחור. הם החליטו שמי שיגיד דבר ואף אחד לא יצליח לפרוך את דבריו, הוא יהיה הראש לכולם. כולם אמרו ופרכו את דבריהם, חוץ מאביי שלא הצליחו לפרוך את דבריו. ראה רבה

שהתרומם ראשו של אביו, ואמר לו 'נחמני פתח ותאמר דרשה' כי מהשמיים פסקו לו את הגדולה הזו.

איבעיא להו רבי זירא ורבה בר רב מתנה: מי מהם עדיף? רבי זירא היה חריף ומפולפל והיה מקשה ומתרץ, ואילו רבה בר רב מתנה לא היה חריף כל כך אלא לומד במתינות ומעיין היטב עד שהיה מגיע למסקנת ההלכה.

הדרן עלך מסכת הוריות 🖱

מחיל אל חיל נעלה

אל שערי המקדש

בסדר הקודשים נתעלה

בלימוד בכל יום מחדש